

Ky dokument nuk është prova. Prova janë bajtët e ruajtur: HTML-ja e faqes, pamja e saj, dhe zinxhiri i hash-eve që i lidh. Kjo dëshmi është paraqitja e tyre, e prodhuar automatikisht. Verifikohet me kodin më poshtë **pa na pyetur ne**.

ARTIKULLI

TITULLI	Sherlock Holmes, miti që nuk i takon vetëm penës që e krijoi, por edhe imagjinatës kolektive që u magje ps
ADRESA	https://kohajone.com/kultura/sherlock-holmes-miti-qe-nuk-i-takon-vetem-penes-qe-e-krijoi-por-edhe-imagjinate-kolektive-qe-u-magjeps/
BURIMI	kohajone.com
GJENDJA	online

KOHA

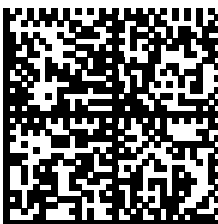
KAPUR NGA NE	27 shtator 2026, 14:35:48 UTC <i>Dritarja jonë e pasigurisë: ± 300 s — intervali me të cilin e kontrollojmë këtë burim.</i>
DEKLARUAR NGA PORTALI	27 shtator 2026, 14:31:49 UTC <i>Koha e deklaruar vjen nga pala që po vlerësohet. Ora jonë nuk preket prej saj, dhe të dyja shfaqen këtu të ndara.</i>

HASH-ET · SHA-256

PËRMBAJTJA	7e8125fdf8c116b5f013182f1ca7a37a7805946928dec1e6f95978d15e23c3cb
TEKSTI	27fa4561a19246bef99db477b23284f19adbe9079f19a821ad164c913bce276f
PAMJA	955b1bfba5f2015ae9bdb3b1c5c8a69550411c0d0463b2b9ef4d010491241563

ZINXHIRI I PROVËS

KJO HYRJE	cf1c434c5a9c9959b82f6a1f37a70fb376a11a2e6142863c0d002286b8ae957e
E MËPARSHMJA	—
RRËNJA MERKLE	3dbf5264f26ae921c8f8735760cb378b1b626a14b73f487ffe641eb8f02fca55
ANKORIMI	submitted — dërguar, ende pa bllok <i>Deri te blloku, kjo provon integritetin, jo kohën.</i>

SKANOJE PËR TA VERIFIKUAR

Kodi të nxjerr te eksploruesi i STAMLES. Ai regjistër nuk është yni: nëse serveri ynë bie nesër, vula mbetet aty ku është.

Faqja tregon njërën nga tri gjendjet — **nuk u gjet**, **në radhë**, ose **e konfirmuar** me bllokun, rrënjën Merkle dhe transaksionin në Polygon. Krahase hash-in që gjen atje me atë të shtypur më lart: nëse përputhen, kjo kapje ekzistonte para asaj ore, dhe ne nuk mund ta kishim ndryshuar pas saj.

<https://scan.stamles.eu/verify/cf1c434c5a9c9959b82f6a1f37a70fb376a11a2e6142863c0d002286b8ae957e>

PAMJA E FAQES

Renderuar nga HTML-ja jonë e ruajtur, jo nga rrjeti. **Riprodhon kopjen tonë, jo pamjen e atëhershme:** stilet dhe imazhet e largëta mund të mos ekzistojnë më ose të kenë ndryshuar.

Motori: chromium-stored+assets · dritarja 1280×1024 px

Sherlock Holmes, miti që nuk i takon vetëm penës që e krijoi, por edhe imagjinatës kolektive që u magjeps

KULTURA E DIEL, 27 SHTATOR 2026 16:31

Nga Albert Vataj

Ka raste kur një shkrimtar krijon një personazh dhe, pa e kuptuar, krijon dikë që një ditë do t'i shpëtojë nga duart. Ai e vendos emrin në faqe, i jep një fytyrë, një zë, një mënyrë të menduarit, një histori; por, sapo personazhi hyn në imagjinatën e lexuesve, ai nis të jetojë një jetë të dytë, më të gjërë dhe më të pakontrollueshme se ajo që autori kishte parashikuar. Sherlock Holmes është ndoshta një nga shembujt më të jashtëzakonshëm të këtij paradoksi.

Në vitin 1893, Arthur Conan Doyle ndërmori një nga aktet më dramatike të historisë së letërsisë popullore: vendosi ta vriste krijesën që e kishte bërë të famshëm. Në tregimin "Problemi i Fundit", ai e përballi Sherlock Holmes-in me kundërshtarin e tij më të madh, Profesor Moriarty-n, në një duel të jashtëzakonshëm pranë ujëvarave të Reichenbach, në Zvicër. Përplasja përfundon me zhdukjen e të dyve në humnerë. Holmes dukej se kishte vdekur.

Për Doyle-in, kjo nuk ishte thjesht një zgjidhje narrative. Ishte një akt çlirimi.

Shkrimtari ndiente se fama e Holmes-it po e mbyste pjesën tjetër të krijimtarisë së tij. Ai dëshironte t'u kushtohej veprave historike, romaneve dhe tregimeve që i konsideronte më serioze dhe më të denja për kujtesën letrare. Holmes-i, me gjithë suksesin e tij, ishte bërë një detyrim i përditshëm: publiku kërkonte vazhdimisht më shumë aventura, ndërsa autori dëshironte të ecte në drejtime të tjera.

Por Doyle kishte harruar një të vërtetë që shkrimtari e mëson ndonjëherë vetëm pasi e ka krijuar veprën: personazhi mund të lindë nga imagjinata e autorit, por bëhet realitet në imagjinatën e lexuesit.

Vdekja e Holmes-it shkaktoi një reagim të jashtëzakonshëm. Lexuesit protestuan, abonentë të The Strand Magazine u larguan dhe në kulturën publike britanike u shfaqën edhe shenja zie simbolike për detektivin e dashur. Tregimi i Doyle-it kishte përfunduar, por historia e Holmes-it nuk po përfundonte. Përkundrazi, pikërisht aty nisi të marrë përmasa të reja.

Edhe nëna e Doyle-it, Mary Foley Doyle, thuhet se e kundërshtoi ashpër vendimin e të birit. Në kujtesën e kësaj historie ka mbetur përgjigjja e saj e prerë ndaj vendimit për ta vrarë Holmes-in: "Nuk mundesh. Nuk duhet. Nuk do ta bësh." Është një frazë që, përtej anekdotës familjare, tingëllon si zëri i vetë lexuesit që refuzon t'i nënshtrohet vullnetit të autorit. Dhe këtu ndodh diçka shumë më e rëndësishme se ringjallja e një detektivi.

Ndryshon marrëdhënia midis autorit, personazhit dhe lexuesit.

LAJMET KRYESORE

Mesazh urgjent i kryeministrit Rama sapo mbërriti nga SHBA (fjala e plotë)

A do të shkojë ambasadori Wendt në Selinë Blu për të takuar Berishën?

Shqipëria fiton me dy gola ndaj Bjellorusisë

Mirë se vjen, Ambasador Wendt!

Presidenti Begaj zbardh takimin me ambasadorin e ri të SHBA, Eric Wendt

TË PËRZGJEDHURA

Singapori paguan qytetarët për të lexuar: 15 minuta në ditë në këmbim të parave

David Beckham merr 39 milionë paund dividend, marrëveshjet e Kupës së Botës nxisin fitime rekord

Ish-ministri i Mbrojtjes, Pirro Vengu te Nikoll Lesi: Nuk ka ministra hije! Balluku-lokomotivë shtetto...

Sukses i menjëhershëm për Muse të Metës: Mjeti i AI tejkalon rivalët si ChatGPT dhe Claude

Inteligjenca artificiale mund të jetë më e rrezikshme se bomba atomike. Robotët e vitëve 2030, 2040, 2...

MË TË LEXUARAT

Doyle e kishte krijuar Holmes-in. Por lexuesit e kishin përvetësuar. Ata nuk e shihnin më vetëm si një figurë të sajuar për një seri tregimesh kriminale. Holmes ishte bërë pjesë e botës së tyre mendore: njeriu që shihte atë që të tjerët nuk e shihnin, që rindëronte të vërtetën nga një gjurmë, një njollë, një cigare, një shenjë në këpucë apo një detaj që syri i zakonshëm e kishte kaluar pa e vënë re.

Ai përfaqësonte një besim të veçantë të modernitetit: se kaosi mund të deshifrohet dhe se e vërteta, sado e fshehur, lë gjurmë.

Prandaj vdekja e Holmes-it nuk u përjetua vetëm si humbja e një personazhi. Ajo u përjetua si humbja e një pranije. Një figurë e trilluar kishte fituar një lloj ekzistence sociale.

Kjo është magjia e letërsisë: ajo shpesh krijon njerëz që nuk kanë ekzistuar kurrë, por që mund të bëhen më të pranishëm në ndërgjegjen njerëzore se shumë prej atyre që kanë jetuar vërtet.

Doyle u përpoq të ruante vendimin e tij. Madje, kur botoi "Qeni i Baskervilëve" më 1901–1902, historia u vendos në një periudhë para vdekjes së Holmes-it, duke i dhënë publikut përsëri heroin e tij pa e zhbërë ende përfundimisht fundin e Reichenbach-ut.

Por uria e lexuesve nuk u shua.

Më në fund, në vitin 1903, Doyle u rikthye te personazhi në "Aventura e Shtëpisë së Zbrazët". Holmes ishte gjallë. Vdekja e tij në Reichenbach ishte shpjeguar si një manovër e sofistikuar: ai kishte inskenuar rënien e tij për t'u shpëtuar ndjekësve dhe për të shkatërruar rrjetin kriminal të Moriarty-t.

Ishte një nga rikthimet më të famshme në historinë e letërsisë.

Dhe, në një kuptim të caktuar, edhe një pranim i fuqisë së lexuesit.

Doyle nuk ishte thjesht duke vazhduar një seri të suksesshme. Ai po pranonte se kishte krijuar diçka që ishte bërë më e madhe se plani i tij fillestar. Holmes-i tashmë kishte fituar një lloj autonomie kulturore.

Kjo është arsyeja pse historia e Sherlock Holmes-it nuk është vetëm histori e një detekтиви. Është histori e jetës së dytë të artit.

Vepra ka një autor, por nuk ka vetëm një pronar të kuptimit të saj. Sapo del nga duart e krijuesit, ajo hyn në një hapësirë të përbashkët të përfytyrimit njerëzor. Lexuesi nuk është më vetëm marrës. Ai bëhet bashkëjetues i veprës. Ai i jep personazhit kujtime, emocione, interpretime dhe, nganjëherë, edhe një jetë që autori nuk e kishte parashikuar.

Në këtë kuptim, Holmes-i është më shumë se Arthur Conan Doyle.

Është edhe aktori që e ka interpretuar. Është regjisori që e ka rikrijuar. Është ilustruesi që i ka dhënë fytyrë. Është lexuesi që e ka përfytyruar në Baker Street. Është fëmija që ka lexuar aventurën e tij të parë. Është studiuesi që ka analizuar metodën e tij deduktive. Është kinemaja që e ka vendosur në kohëra të ndryshme. Është televizioni që e ka risjellë me gjuhë të reja. Është kultura popullore që e ka kthyer në një arketip të mendjes analitike.

Dhe pikërisht këtu qëndron paradoksi i madh i Doyle-it.

Ai donte të shpëtonte nga Sherlock Holmes-i, ndërsa Sherlock Holmes-i po shpëtonte krijuesin e tij nga harresa.

Doyle dëshironte të mbahej mend edhe për romanet e tij historike dhe për krijimtarinë që e konsideronte më të rëndësishme. Por historia letrare pati mënyrën e vet për të zgjedhur. Sot, emri i Arthur Conan Doyle-it është i pandashëm nga krijesa e tij më e famshme. Holmes-i jo vetëm që mbijetoi; ai u shndërrua në një nga figurat më të njohura të letërsisë botërore.

Kjo nuk do të thotë se veprat e tjera të Doyle-it janë pa vlerë. Përkundrazi, vetë ky fakt e bën historinë edhe më domethënëse: kujtesa kulturore nuk funksionon gjithmonë sipas hierarkive që vendos krijuesi. Ajo zgjedh, përvetëson, rikthen dhe riformëson.

Një shkrimtar mund të vendosë se ku përfundon një histori. Por nuk mund të vendosë gjithmonë se ku përfundon jeta e një personazhi.

Sepse personazhet e mëdhenj, pasi hyjnë në ndërgjegjen kolektive, fillojnë të jetojnë sipas ligjeve të tyre.

Sherlock Holmes sot nuk banon vetëm në faqet e tregimeve të Doyle-it. Ai banon në një adresë që nuk ekziston vetëm si vend letrar: 221B Baker Street. Banon në shprehjen "elementare, i dashur Watson", edhe pse kjo formulë, në këtë trajtë të saktë, nuk është një frazë tipike e tregimeve të Doyle-it. Banon në kapelën e tij të famshme, në llullën, në lupën, në violinën, në laboratorin e hetimit, në logjikën e ftohtë që kërkon të zbulojë të vërtetën nën sipërfaqen e dukshme.

Madje, Holmes-i është bërë një model kulturor, një emër që përdoret edhe për të përshkruar dikë me aftësi të jashtëzakonshme vëzhgimi dhe deduksioni.

Kjo është ajo që i ndodh një miti modern: ai largohet nga kufijtë e veprës që e lindi.

Dhe ndoshta këtu qëndron edhe një nga të vërtetat më të bukura të letërsisë. Autori krijon personazhin, por lexuesi i jep atij pavdekësinë.

Një personazh mund të vritet në një faqe, por jo domosdoshmërisht në kujtesë. Mund të bjerë në një humnerë të trilluar, por të ringrihet nga miliona lexime. Mund të mbyllet një tregim, por të mos mbyllet jeta e atij që ka lindur brenda tij.

Arthur Conan Doyle e hodhi Sherlock Holmes-in në humnerën e Reichenbach-ut.

Lexuesit nuk e lanë atje.

Dhe ndoshta kjo është forma më e bukur e pavdekësisë letrare: jo ajo që autori i kërkon veprës së vet, por ajo që koha ia dhuron pa e pyetur.

Sepse në çastin kur një personazh fillon të jetojë në miliona mendje, ai nuk është më vetëm krijesë e një shkrimtari. Ai bëhet pjesë e asaj pasurie të padukshme që njerëzimi ia kalon brezit tjetër: imagjinatës së përbashkët.

Dhe aty, në atë hapësirë ku realiteti dhe trillimi takohen, Sherlock Holmes vazhdon të jetojë.

Jo sepse Doyle nuk mundi ta vriste.

Por sepse letërsia, kur arrin të bëhet mit, nuk pranon më të vdesë.

MË SHUMË NGA KULTURA

Naim Doda dhe shkolla shqipe në Firence: atdhedashuria që nis nga Abe...

Vendim i qeverisë, fshati Vuno shpallet pasuri kulturore e paluajtshme...

Brad Pitt flet për përvojën 'prekëse' me qenin aktor

Restaurohet Teqeja e Koshtanit në Memaliaj, ministri Gonxhja: Mbart v...

Dosja e Kasëm Trebeshinës/ Nga lufta te burgu, si u përplas shkrimtar...

Statuja e Teutës në Lezhë dhe komenti i Auron Tares

LAJMET E FUNDIT

Sherlock Holmes, miti që nuk i takon vetëm penës që e krijoi, por edhe imagjinatës kolektive që u magjeps

[27 SEKONDA MË PARË](#)

Toscana financon ruajtjen e vezëve për gratë që planifikojnë amësinë në të ardhmen

[4 MINUTA MË PARË](#)

CNN: Pesë të arrestuar pranë një baze ajrore në Angli, dyshime për terrorizëm dhe eksplozivë

[11 MINUTA MË PARË](#)

Tedi Blushi i drejtohet Ramës: "Shporrja, dhe vetëm shporrja, është e vetmja zgjidhje që duhet ta marrin në dorë shqi...

[28 MINUTA MË PARË](#)

Polonia ofrohet 'të strehojë' fabrikën e sistemeve "Patriot" për Ukrainën

[31 MINUTA MË PARË](#)

Nënkryetari i PD, Belind Këlliçi: Edi Rama nuk do ta mbajë dot me forcë pushtetin!

[38 MINUTA MË PARË](#)

MË SHUMË LAJME TË FUNDIT >

KOHA JONË

Gazeta "KOHA JONË" themeluar si e pavarur më datë 11 Maj 1991

Botues: Nikoll LESI. Adresa e redaksisë: Rruga "Samë Frasheri", Pallatet e Aviacionit të Vjetër Nr. 2, TIRANA - ALBANIA

TË FUNDIT

LAJME

RAJONI

KOSOVA

SOCIALE

TURIZËM

BOTUES & DREJTOR: Nikoll LESI

KRYEREDAKTOR: Daniel MUÇAKU

ZV/KRYEREDAKTOR: Redjon SHYLLA

NDËRTUAR DHE MIRËMBAHET NGA

SPORTI

EKONOMI

EDITORIAL

WEBTV

AKTUALITET

BOTA

TEKNOLOGJI

SHOWBIZ

SHËNDETI

KURIOZITETE

KULTURA

HISTORIKU

KONTAKT

BORDI: ELISA KAMBERI, KRYETARE

NIPT: J71425013C

SD

© 2024 KOHA JONE. All rights reserved.

PRIVACY POLICY

Pamja këtu është e ri-koduar për ta futur në dokument. Artefakti autoritar është skedari WebP i ruajtur, dhe hash-i i tij është ai i shtypur te faqja e parë — pra dallimi është i verifikueshëm, jo i fshehur.